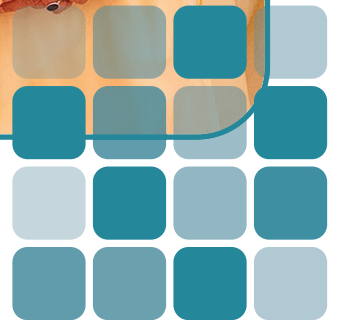

MONARŞİLERİN CUMHURİYETÇİLERLE İTTİFAKI: SUUDİ ARABİSTAN VE BAE'NİN TRUMP DESTEĞİ

MEHMET RAKİPOĞLU

Telif Hakkı

Ankara - TÜRKİYE ORSAM © 2020

Bu çalışmaya ait içeriğin telif hakları ORSAM'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu çalışmada yer alan değerlendirmeler yazarına aittir; ORSAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

Ortadoğu Araştırmaları Merkezi

Adres : Mustafa Kemal Mah. 2128 Sk. No: 3 Çankaya, ANKARA

Telefon: +90 850 888 15 20 Faks: +90 312 430 39 48

Email: orsam@orsam.org.tr

Fotoğraflar: Anadolu Ajansı (AA)

MONARŞİLERİN CUMHURİYETÇİLERLE İTTİFAKI: SUUDİ ARABİSTAN VE BAE'NİN TRUMP DESTEĞİ

Yazar Hakkında

Mehmet Rakipoğlu

Sakarya Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde lisans eğitimini tamamladı. 2015-2016 akademik yılında Polonya'nın Szczecin şehrinde Erasmus programı kapsamında eğitim gördü. 2015-2017 yılları arasında Sakarya Üniversitesi Ortadoğu Enstitüsü'nde öğrenci asistanı olarak görev yaptı. 2017-2019 arası aynı enstitüde YÖK 100/2000 bursiyeri olarak görev yaptı. 2017'den beri aynı enstitüde Ortadoğu Çalışmaları alanında doktora programına devam eden Rakipoğlu, 2019'dan beri Batman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde araştırma görevlisi olarak görev yapmaktadır. Araştırma alanları arasında Körfez ülkelerinin dış politikaları, Türkiye'nin Körfez politikası ve siyasal İslam, Ortadoğu'da toplumsal hareketler, din-siyaset ilişkileri gibi konular yer almaktadır.

Mart 2020

İçindekiler

Giriş	3
Obama Döneminden Öğrenilen Dersler Işığında 2016 Seçimlerinde Körfez Ülkelerinin Duruşu	3
Demokrat Tehdidi	5
Trump Kozu	7

Giriş

Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) 3 Kasım 2020'de gerçekleşecek olan başkanlık seçimleri küresel ve bölgesel aktörleri ve siyaseti etkilemektedir. Bu anlamda birçok bölgesel ve küresel aktör ABD başkanlık seçimlerini doğrudan veya dolaylı şekilde etkilemek, sonucu değiştirmek için strateji geliştirmektedir. Finansal açıdan güçlü olan Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) de ABD'deki seçimlere yönelik politikalar oluşturmuştur. Bu anlamda mezkur aktörlerin demokrat adaylardan (Joe Biden, Bernie Sanders) ziyade cumhuriyetçi aday ve mevcut başkan Donald Trump'ı destekleyecekleri öngörülmektedir. Nitekim Suudi Arabistan-BAE eksenini demokratlardan olan Barack Obama döneminde ABD'den beklediği desteği alamamış, Washington'ın sorumluluğu müttefiklerine yüklemeye dayalı Ortadoğu politikası Suudi Arabistan-BAE ekseninin demokrat adayları sorgulamasına yol açmıştır. Bu anlamda Suudi Arabistan-BAE eksenini Obama döneminde tecrübe ettikleri problemli ilişkilerin Trump döneminde geleneksel kodlarına dönmesiyle birlikte ABD ile ilişkileri rayına oturtmuştur. Trump'ın Obama'nın aksine İran başta olmak üzere Suudi Arabistan-BAE ekseninin güvenlik kaygılarına

ABD Başkanı Donald Trump'ın, bir takım pürüzlerle karşılaşsa da, ABD'nin Suudi Arabistan ve BAE ile ilişkilerini Obama döneminde strateji değişikliğinden kaynaklı değişen geleneksel kodlarına döndürme ve ikili ilişkileri yeniden rayına sokma adına bir dizi girişimde bulunduğu görülmüştür.

yönelik siyaset izlemesi, Muhammed bin Selman (MbS) ve Muhammed bin Zayid (MbZ) gibi facto (fili) liderleri cumhuriyetçi başkan Trump'a bağımlı kılmıştır. Bu açıdan değerlendirildiğinde 2020 seçimlerinde Suudi Arabistan-BAE ekseninin cumhuriyetçi kanadın temsilcisi Trump'ı desteklemeleri ve bu minvalde lobicilik faaliyetleri yürütmeleri öngörülmektedir.

Obama Döneminden Öğrenilen Dersler Işığında 2016 Seçimlerinde Körfez Ülkelerinin Duruşu

ABD 8 Kasım 2016'da başkanlık seçimine gitmiştir. %54.9 oranında katılım gösterilen seçimleri Cumhuriyetçi Parti'nin adayı Donald Trump kazanarak ABD'nin 45.başkanı olmuştur. 20 Ocak 2017'de yemin ederek resmen göreve başlayan Başkan Trump ABD'nin küresel sistemdeki "statüsünün veya pozisyonunun" sorgulandığı, uluslararası ekonominin gelgitler yaşadığı bir dönem devralmıştır. Başkan Trump, selefi Obama'yı ve başkanlığını eleştirme üzerine inşa edilmiş bir retorik kullanarak popülist söylemleriyle dünya gündemine yerleşmiştir. Bu anlamda 2016'daki ABD seçimlerinin etkisi ve sonuçları eskilere nazaran daha fazla coğrafi sınırların ötesinde yankı uyandırmıştır. Öyle ki birçok küresel ve bölgesel aktör, ABD'deki başkanlık yarışının lehlerine ilerlemesi adına lobicilik faaliyetleri gerçekleştirmiştir. Bu anlamda ABD'ye birçok açıdan bağımlı olan başta Suudi Arabistan ve BAE olmak üzere Körfez ülkelerinin petro-dolar diplomasisiyle birçok faaliyet gerçekleştirdiği bilinmektedir. Örneğin Washington Post'un iddiasına göre Suudi Arabistan hükümeti destekledikleri lobiler aracılığıyla Trump'a ait olan bir otelin 500 odasını kiralayarak Trump'a ve ekibine dolaylı yoldan finansal destek sağlamıştır. Suudi Arabistan hükümetlerinin ABD'deki temsilini uzun yıllardır sağlayan Fransa merkezli MSLGroup'un bir alt kuruluşu olan Qorvis isimli iletişim firması ABD'li kıdemli askerlerin Washington'da

konaklamalarını karşılamıştır. Mezkur askerlerin ABD'deki JASTA kanununa karşı Suudi Arabistan'ı savunması adına yapılan bu destek sonucu Trump'a ait olan Trump International Otel'e 270.000\$ ödeme yapılmıştır. Suudiler Trump'a finansal destek sağlayan bu faaliyetleri gizli yürütmüştür. Nitekim oteldeki rezervasyonlarda Suudi Arabistanlı isimler yer almıştır. Fakat, Aralık 2016 ile Ocak-Şubat 2017 tarihleri arasında oteldeki bu odalarda ABD'li askerler kalmış ve bu destek kamuoyuna açık bir şekilde yapılmamıştır. Bu anlamda Hillary Clinton'ın başkan seçilmesi ihtimalini göz önünde bulunduran Riyad yönetimi, düşman kazanmamak için Trump'ı açıktan desteklememiştir. Nitekim Suudi Arabistan için hangi partiden olursa olsun ABD başkanı ile derin bir işbirliği bir seçenek değil zorunluluk olagelmıştır.

Öte yandan Trump'ın kazandığı başkanlık seçimlerine yabancı aktörlerin müdahil olduğunu iddia eden soruşturmalar kapsamında tanıklık

yapan Lübnan asıllı Andy Khawaja, BAE ve Suudi Arabistan'ın yasa dışı yollarla Trump'ın seçim kampanyasına yüz milyonlarca dolar bağış yaptığını iddia etmiştir. Bu durum Trump'ın ABD iç hukuku bağlamında güvenilirliğini sarsmıştır. Nitekim yerli ve yabancı hükümet kuruluşlarının başkan adayına ya da partisine ödeme yapması ABD anayasasına göre yasaklanmıştır. Yukarıda zikredilen otel kiralama ve yasa dışı yollarla seçim desteği de Trump'ın hukuksal problemlerini ortaya koymuştur. Sonuç olarak 2016'da gerçekleşen seçimlerde Suud-BAE ekseninin Trump'ı desteklediği belirtilebilir.

ABD Başkanı Donald Trump'ın, bir takım pürüzlerle karşılaşsa da, ABD'nin Suudi Arabistan ve BAE ile ilişkilerini Obama döneminde strateji değişikliğinden kaynaklı değişen geleneksel kodlarına döndürme ve ikili ilişkileri yeniden rayına sokma adına bir dizi girişimde bulunduğu görülmüştür. Örneğin, Donald Trump ABD Başkanı sıfatıyla ilk yurt dışı ziyaretini Suudi Arabistan'a

gerçekleştirmiştir. Dahası askeri ve ekonomik angajmanları yoğunlaştıran Trump, Suudi Arabistan ile son yılların en büyük silah anlaşmasını imzalamıştır. Söz konusu anlaşma 110 milyar dolar değerinde toplu ve uzun vadeli bir silah transferini içermektedir. İran ve Müslüman Kardeşler (İhvan-i Müslimin) tehditleri noktasında da ortak hareket eden aktörler, Cemal Kaşıkçı cinayeti bağlamında gerilimli süreçler tecrübe etseler de, ikili ilişkilerde Trump dönemi Körfez-ABD ilişkilerinde süreklilik görülmüştür. Bu anlamda 3 Kasım 2020'de yapılacak olan başkanlık seçimlerinde Suudi Arabistan-BAE ekseninde demokrat adayı mı yoksa başkan Trump'ı mı destekleyecek sorusu gündeme gelmektedir.

Trump dönemi ABD-Körfez ilişkileri göz önünde bulundurulduğunda Suudi Arabistan-BAE ekseninin tercihini Trump'tan yana kullanacağı tahmin edilmektedir. Nitekim Obama döneminde görüldüğü üzere, Demokratlar döneminde Körfez için tehdit unsurlarının arttığı ve ABD'nin beklenen reaksiyonu vermediği dönemler olarak kaydedilmiştir. Bu anlamda Suudi Arabistan-BAE ekseninde Obama döneminin demokrat mirasını tekrar tecrübe etmek istememektedir. Öte yandan, Bernie Sanders veya diğer demokrat adayların

Körfez-ABD ilişkilerini zedeleyecek açıklamalar yapmaları, Suudi Arabistan-BAE ekseninin rejim güvenliği için potansiyel tehdit olarak görülmesine ve 2020 ABD başkanlık seçimlerinde bu ülkelerin Trump lehine tavır almalarına neden olmaktadır. Bu çerçevede bu yazıda Suudi Arabistan-BAE ekseninin son dönemde ön plana çıkan Joe Biden ve Sanders gibi demokrat adayları neden desteklemeyeceği ve Trump'ı neden destekleyeceği tartışılacaktır.

Demokrat Tehdidi

Suudi Arabistan-BAE ekseninde ABD başkanlık seçimlerinde demokrat adaylara temkinli yaklaşmaktadır. Nitekim demokrat partinin Obama dönemi politik mirası Suudi Arabistan-BAE ekseninin 2020 ABD başkanlık seçimlerindeki pozisyonunu doğrudan etkilemektedir. Ayrıca gerek Sanders gerekse Biden'in söylemleri Suudi Arabistan-BAE ekseninin demokrat bir adaydan ziyade Trump'ın desteklemesi fikrini öne çıkarmaktadır. Bu anlamda 15 Mart 2020 tarihinde katıldığı bir tartışma programında Sanders, BAE'den söz ederken "BAE'deki diktatörlük" ifadesini kullanmıştır. Bu söylem ve ifade biçimi Suudi Arabistan-BAE ekseninde demokrat partiye karşı rahatsızlık oluşturduğu söylenebilir. Öte yandan Sanders'in kendi söylemlerinde İran ile yapılan P5+1 anlaşmasının tekrar yürürlüğe sokulabileceği tehdidi de Suudi Arabistan-BAE eksenini Sanders'ten uzaklaştırmaktadır. Kasım Süleymani'nin öldürülmesi sonrası İran ile diplomasiyi, sonu olmayan bir savaştan kaçınmanın yolu olarak sunması da Suudi Arabistan-BAE ekseninde sorunlu görülmüştür. Bu çerçevede 2017'de Amerikan Senato'sunda İran ve Rusya'ya ekonomik yaptırım öngören tasarıya hayır oyu veren iki kişiden biri olan Sanders'in İran'a bakışı Suudi Arabistan-BAE eksenini oldukça tedirgin etmektedir. Şubat'ta Nevada eyaletinde gerçekleştirilen Demokrat Parti Başkanlık Tartışması programında "İran ve Suudi Arabistan'ı

Suudi Arabistan-BAE ekseninde ABD başkanlık seçimlerinde demokrat adaylara temkinli yaklaşmaktadır. Nitekim demokrat partinin Obama dönemi politik mirası Suudi Arabistan-BAE ekseninin 2020 ABD başkanlık seçimlerindeki pozisyonunu doğrudan etkilemektedir.

bir araya getirebiliriz” mealindeki açıklamaları sonrası Suudi Arabistan-BAE ekseninin Trump desteği daha da artmıştır.

Öte yandan Sanders’in Trump ile benzer açıklamaları da bulunmaktadır. Bu anlamda ABD’nin Ortadoğu ve birçok bölgedeki askeri varlığının sonlandırılmasını destekleyen Sanders, 1990’lı yıllardaki Körfez savaşlarında da olumsuz duruş sergilemiştir. Dolayısıyla Sanders’in başkan olması halinde Körfez’in alternatif güvenlik ortaklarına yönelmesi muhtemeldir. Suudi Arabistan ve BAE gibi birçok Körfez ülkesinin Çin ve Rusya ile yakınlaşma hamleleri de bu çerçevede okunabilir. Öte yandan Sanders Trump’ın aksine Suudi Arabistan liderliğindeki koalisyonun Yemen savaşını sonlandırmasını istemektedir. Bu anlamda başkanlık görevine geldiği takdirde ABD’nin bu noktadaki desteğini kaldıracağını ilan etmiştir. Bu çerçevede Sanders’in Körfez için Suud-BAE eksenli revizyonist tahayyülere ket vurma potansiyeline sahip bir başkan olacağının öngörüldüğü dolayısıyla Suud-BAE ekseninin Sanders’i desteklemeyeceği tahmin edilebilir.

Benzer şekilde Obama’nın başkan yardımcılığını (2009-2017) yapmış bir isim olan demokrat Joe Biden’in de Suudi Arabistan-BAE eksenini tara-

Text UNITED to 30390

findan desteklenme ihtimalinin oldukça düşük olduğu söylenebilir. Biden bir konuşmasında Suudi Arabistan dahil olmak üzere birçok bölgesel aktörün DAES’i finansal olarak desteklediğini belirtmiştir. Benzer bir ithamı BAE yönetimine de yönelten Biden, bir süre sonra mezkur ülkelerden özür dilemiştir. Öte yandan Biden, Kasım 2019’da demokrat adaylarla katıldığı bir programda “Suudi Arabistan Kaşıkçı cinayetinden dolayı bedel ödemeli” şeklinde beyanlarda bulunmuştur. Ayrıca Biden başkan seçilmesi halinde Yemen’de işlediği insan hakları ihlalleri ve Kaşıkçı cinayetinden ötürü Suudi Arabistan’a silah satışını sonlandıracağına dair söz vermiştir. 2015’ten beri halkla ilişkiler kampanyası yürüten Veliht Prens Muhammed bin Selman’a gönderme yapan Biden, Suudi Arabistan yönetiminin sosyal itibarı olmadığını dile getirmiştir. Bu anlamda Biden’in gerek Suudi hanedanının bekasını gerekse Suudi Arabistan’ın ulusal güvenliğini korumaktan uzak bir profil çizdiği söylenebilir. Nitekim Biden Beyaz Saray sözcüsü Nancy Pelosi’nin “ABD Suudi Arabistan’ı savunmayı taahhüt etmemiştir” şeklindeki açıklamalarını desteklemektedir. Bu anlamda Trump’ın Suudi Arabistan politikasını şiddetle eleştiren Biden’in Obama dönemi ABD bölge politikalarını tekrar yürürlüğe sokması olasılığı Suudi Arabistan-BAE eksenini rahatsız etmektedir. Bruce Riedel’a

2008 yılında gerçekleştirilen seçimlerin Körfez ülkeleri ayağını inceleyen Kenneth Christie, Obama’nın Bahreyn’de %95, Kuveyt’te %79, Umman’da %97, Katar’da %95, Suudi Arabistan’da %89 ve BAE’de %94 desteklendiğini iddia etmiştir.

göre demokrat bir başkanın seçilmesi ABD'nin Suudi Arabistan başta olmak üzere Körfez ülkeleriyle sürdürdüğü stratejik ortaklığın son bulması anlamına gelmektedir. Dolayısıyla Suudi Arabistan-BAE ekseninin 2020 seçimlerinde demokrat bir adayı destekleme ihtimali oldukça düşük bir ihtimaldir.

Trump Kozu

2008 yılında gerçekleştirilen seçimlerin Körfez ülkeleri ayağını inceleyen Kenneth Christie, Obama'nın Bahreyn'de %95, Kuveyt'te %79, Umman'da %97, Katar'da %95, Suudi Arabistan'da %89 ve BAE'de %94 desteklendiğini iddia etmiştir. Bu anlamda Körfez ülkelerinin 2008 seçimlerindeki pozisyonu demokratlardan yana olmuştur. Bu durum bir önceki başkan G.W. Bush'un bölge politikalarının sonuçları üzerinden okunabilir. Nitekim bu dönemde Irak, İran'ın nüfuzuna açılmıştır. Dolayısıyla Körfez ülkeleri 2008 seçimlerinde cumhuriyetçilere tepki olarak demokratları desteklemiştir. İsmi Müslümanlıkla sıkça anılan Barack Hüseyin Obama

da bu anlamda sempatik görülmüştür. Benzer şekilde Körfez'in 2016 seçimlerindeki tavrı da tepkisel olmuştur. Önceki bölümlerde anlatıldığı üzere Obama'nın politikalarından rahatsız olan Suudi Arabistan-BAE eksenini demokratlara tepki olarak cumhuriyetçi aday Trump'ı desteklemiştir. Bu anlamda Obama döneminde Washington'ın izlediği güvenlik politikaları Suudi Arabistan-BAE eksenini bağlamında gerilim oluşturmuş, demokratlara karşı bir önyargı oluşmuş ve artık mezkur aktörler demokrat adayların karşısında pozisyon almaya başlamıştır. Bu anlamda son dönem ilişkileri göz önünde bulundurulduğunda Suudi Arabistan, BAE ve Bahreyn'in büyük ihtimalle Donald Trump'ı destekleyeceği söylenebilir. Bununla birlikte Katar, Kuveyt ve Umman'ın da Trump yönetimi ile ilişkilerinin iyi olduğu ve bu nedenle Trump'ın ikinci dönemine daha sıcak yaklaşacakları öngörülebilir.

Suudi Arabistan-BAE ekseninin 2020 yılının Kasım ayında gerçekleştirilecek olan seçimlerde Trump'ı destekleyeceğine dair işaretlerden bir diğeri de Trump'ın Körfez'e özellikle de Suudi

Arabistan'a yönelik siyaseti olmuştur. Bu anlamda Trump'ın Suudi hanedanının bekasına tehdit olarak görülen aktörlere yönelik politikası Riyad başta olmak üzere birçok Körfez yönetiminde cumhuriyetçi aday Trump'ın desteklenmesi gerektiği düşüncesini ortaya çıkarmıştır. Bu açıdan değerlendirildiğinde ilk olarak Trump'ın İran siyaseti Körfez ülkelerinin Trump'a olan desteğinin devam edeceğini göstermektedir. Trump'ın başkanlık koltuğuna oturması sonrası yaptığı ilk icraattan biri, İran ile P5+1¹ ülkeleri arasında yapılan Kapsamlı Ortak Eylem Planı (Joint Comprehensive Plan of Action) olarak bilinen anlaşmadan çekilmesi olmuştur. Bu minvalde Trump'ın Obama'nın İran'ı yumuşak bir geçişle uluslararası sisteme entegre etme çabasını radikal şekilde terk ettiği ve bu siyasetin Suudi Arabistan-BAE eksenini tarafından olumlu karşılandığı söylenebilir. Nitekim Suudi Arabistan-BAE eksenindeki birçok üst düzey yetkili Trump ile ilgili övgü dolu sözler sarf etmiştir. Benzer şekilde başkan olduktan sonra Trump'ın Suudi Arabistan'a yaptığı tarihi ziyarette de ABD başkanı oldukça olumlu karşılanmıştır. Ayrıca Trump seçim kampanyalarında da Körfez ülkelerini cezbeden konuşmalar yapmıştır. Eylemleriyle de Körfez'i memnun eden Trump, Körfez nezdinde Sanders veya Biden yerine tercih edilen ve bu minvalde lobicilik faaliyetleriyle desteklenecek aktör olarak görülmektedir.

Suudi Arabistan-BAE ekseninin Trump'ı desteklemesinin arkasında yatan bir diğer gerekçe ise Sanders'in veya Biden'ın başkanlığının Suudi Arabistan-BAE eksenini için Obama kâbusu benzeri senaryoları akla getirmesidir. Dolayısıyla Suudi Arabistan-BAE eksenini Sanders'in veya Biden'ın başkanlığını kabus olarak görmektedir. Bu anlamda Trump ile yakın ilişkiler tesis eden, Suudi Arabistan krallığını ve siyasi kariyerini neredeyse

tamamen Trump ve ekibine bağımlı hale getiren Muhammed bin Selman, Sanders ve Biden karşıtı Trump'ı desteklemektedir. Nitekim Sanders, ABD'nin Nevada eyaletinde Şubat ayında gerçekleşen Demokrat Parti ön seçimlerini kazandıktan sonra yaptığı açıklamada Suudi Arabistan liderliğini Cemal Kaşıkçı cinayetini ve Yemen'deki insan hakları ihlallerini göz önünde bulundurarak “ölüm saçan tehlikeli suçlular” olarak tanımlamıştır. Sanders'in bu açıklamayı ABD Dışişleri Bakanı Mike Pompeo'nun üç günlük Riyad ziyaretini başlattığı 18 Şubat'ta yapması da bir mesaj içermektedir. Dolayısıyla Trump yönetimini eleştiren Sanders'in Obama dönemi Ortadoğu

Bölgede Sudan, Cezayir gibi ülkelerdeki büyük çaplı, Irak ve Mısır gibi ülkelerde de küçük çaplı yönetim karşıtı protestolar belirli aralıklarla sürmektedir. Dolayısıyla Arap ayaklanmalarının ikinci dalgası Mısır'da Sanders'in veya Biden'ın başkanlığında tekrar yaşanabilir. Bu durum Suudi Arabistan-BAE eksenini için büyük bir trajediye dönüşebilir.

politikalarına dönmesi ihtimali Suudi Arabistan-BAE eksenini Trump'ın lehine pozisyon almaya itmektedir.

Beyaz Saray'da Obama döneminden kalan bürokratların varlığı da göz önünde bulundurulursa Sanders'in veya Biden'ın Obama'nın mirasını ihya etmesi kolay olacaktır. Obama'nın, Mısır'da Hüsnü Mübarek'in 25 Şubat'ta devrilmesine göz yumduğu gibi Sanders ve Biden da Abdül Fettah

¹ Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Daimi Üyesi 5 ülke ve Almanya.

el-Sisi'nin protestolar sonucu devrilmesine göz yumabilir. Nitekim bölgede Sudan, Cezayir gibi ülkelerdeki büyük çaplı, Irak ve Mısır gibi ülkelerde de küçük çaplı yönetim karşıtı protestolar belirli aralıklarla sürmektedir. Dolayısıyla Arap ayaklanmalarının ikinci dalgası Mısır'da Sanders'in veya Biden'in başkanlığında tekrar yaşanabilir. Bu durum Suudi Arabistan-BAE eksenini için büyük bir trajediye dönüşebilir. Nitekim Suudi Arabistan ve BAE Sisi'ye ciddi anlamda maddi ve siyasi yatırım yapmışlardır. Dolayısıyla Sanders'in başkanlığı Mısır başta olmak üzere Arap halklarını mobilize etme tehdidi taşıyan ayaklanmaların yeniden alevlenmesi noktasında Suudi Arabistan-BAE eksenini için tehdit olarak görülmekte, bu anlamda Trump karşı bir koz olarak desteklenmektedir.

İkinci olarak Obama döneminde ABD'nin kaya gazından elde ettiği enerji sayesinde Washington'ın Ortadoğu'ya enerji bağımlılığın azalması ve “yeniden mevzilenme” stratejisi ile müttefiklerinin sorumluluk üstlenmesine dayalı siyasetin Sanders veya Biden döneminde sürdürülmesi de Suudi Arabistan-BAE ekseninin Trump'ı desteklemesine neden olmaktadır.

Üçüncü olarak İran meselesi gündeme gelmektedir. Obama'nın İran'ı diplomasi yoluyla “evcilleştirme” siyasetiyle uluslararası siyasete entegre etme çabası Suudi Arabistan-BAE ekseninde soğuk düş etkisi yapmıştı. Obama'nın aksine, Trump'ın İran karşıtı sert ve sonuç odaklı politikalar uygulaması ve Sanders ya da Biden'in Obama'yı izlemesi ihtimali Suudi Arabistan-BAE eksenini 2020 seçimlerinde Trump'ı desteklemeye itmektedir.

Dördüncü olarak Obama'nın Mısır ve Arap ayaklanmaları bağlamında veya bundan bağımsız İslamcı hareketlere yönelik siyaseti de Suudi Arabistan-BAE eksenini rahatsız etmişti. Yine Sanders'in ve Biden'in Obama benzeri siyaset takip etme potansiyeline karşı Trump'ın Müslüman

Kardeşler ve Hamas başta olmak üzere İslami hareketlere karşı sert duruşu da Suudi Arabistan-BAE eksenini cezbetmekte ve onların 2020 seçimlerinde Trump'ı desteklemelerine neden olmaktadır.

Beşinci olarak 2015'te Yemen'e yönelik başlatılan askeri operasyona yönelik Obama-Sanders-Biden ve Trump'ın duruşları Suudi Arabistan-BAE ekseninin 2020 seçimlerindeki pozisyonunu etkilemektedir. Suudi Arabistan ve BAE önderliğinde uluslararası koalisyonla başlatılan bu operasyonlar Obama'nın başkanlık görevinin son yıllarına denk gelmişti. Bu anlamda Obama zaten bir kez daha başkan olamayacağı için daha rahat davranarak Suudi Arabistan-BAE eksenini rahatsız eden politikalar izlemişti. Hatta Suudi Arabistan Kongre ve bazı Senatörler tarafından uluslararası kamuoyunda ciddi anlamda sıkıştırılmış, ve bu nedenle Obama Suudi Arabistan-BAE eksenine çok fazla alan açamamıştı. Suudi Arabistan-BAE eksenini 2017 sonrasında da benzer bir durumla karşı karşıya kalsalar da Trump'ın desteğini almışlardır. Yakıt ikmali gibi göstermelik meselelerde desteğini çeken Trump, Suudi Arabistan ve BAE'nin Yemen'deki savaşını önemli ölçüde desteklemiştir. Nitekim Trump, Yemen meselesini Husiler üzerinden İran ile mücadele bağlamında okumaktadır. Sanders ve Biden ise bir demokrat olarak meseleyi insan hakları bağlamında değerlendirmekte ve bu minvalde açıklamalar yapmaktadır. Dolayısıyla Sanders'in veya Biden'in başkanlığı Suudi Arabistan-BAE ekseninin Yemen bataklığı açısından problemi daha farklı boyuta taşıma potansiyelini barındırmaktadır. Halihazırda Kaşıkçı cinayeti sonrası uluslararası alanda bas-kılara maruz kalan koalisyon liderleri Yemen savaşını lehlerine çevirmek adına yeni hamleler gerçekleştirmiştir. Bu anlamda BAE kendine vekil olarak tayin ettiği aktörler üzerinden Yemen savaşını sürdürmektedir. Suudi Arabistan ise Husiler başta olmak üzere birçok aktörle diplomasi

trafiğini sürdürmektedir. Sanders'in başkanlığı 5 yıldır süren askeri müdahaleyi ve diplomasiyi başka yönlelere çevirebilir. Bu anlamda Suudi Arabistan-BAE eksenine Yemen meselesini istikrarlı şekilde çözmeye adına Trump'ı tercih etmektedir.

Altıncı olarak Körfez siyasetinin genel gidişatını belirleyen veliahtların Trump ve ekibi ile yakınlığı da Suudi Arabistan-BAE ekseninin 2020 seçimlerindeki pozisyonunu etkilemektedir. Bu anlamda Veliaht Prensi MbS ve Abu Dabi Veliaht Prensi MbZ'nin Trump'ın damadı J.Kushner ile yakınlığı önemlidir. Özellikle MbS'in yakın zamanda başlattığı "krallık yolundaki potansiyel rakipleri tasfiye operasyonu"nu ve güç konsolidasyonu sürecine karşı ABD'nin bu denli sessiz kalmasının arkasında Kushner etkisi olduğu rahatlıkla söylenebilir. Diğer bir deyişle veliahtların iktidar yolculukları Trump ve Kushner sayesinde sürmektedir. Bu anlamda mezkur aktörler 2020 seçimlerinde iktidarlarının geleceği adına Trump'ı desteklemeleri rasyonel bir seçenek olarak ortaya çıkmaktadır. Benzer şekilde yedinci olarak Trump döneminde ABD-İsrail ekseninin Suudi Arabistan-BAE eksenine siyasi ve askeri alan açmaları da 2020 seçimlerinde Suudi Arabistan-BAE ekseninin rolünü etkilemektedir. Trump'ın son dönem politikalarıyla İsrail-Körfez hattını yakınlaştırması ve bu yakınlaşmanın arkasında bir

rasyonelitenin var olması Suudi Arabistan-BAE ekseninin Trump desteğinin 2020 seçimlerinde sürmesine neden olmaktadır.

Son olarak Trump'ın ABD-Körfez ülkeleri ilişkilerini MbS ve MbZ üzerinden kişiselleştirmesi de Suudi Arabistan-BAE ekseninin 2020 seçimlerindeki pozisyonunu etkilemektedir. Trump başta Suudi Arabistan olmak üzere birçok Körfez yönetiminin elini rahatlatan hamleler yapmıştır. Dahası ABD'nin müesses nizamının demokrasi ve insan hakları bağlamında Suudi Arabistan-BAE eksenine yönelteceği tehditlerin önüne geçmiştir. Bu anlamda zikredilmesi gereken ilk mesele Kaşıkçı cinayetidir. Suudi Arabistan'ın İstanbul konsolosluğunda 2 Ekim 2018'de vahşice öldürülen gazeteci Cemal Kaşıkçı cinayetinin arkasında MbS'in parmağı olduğuna dair raporlar bulunmaktadır. Buna rağmen Trump MbS'i korumuş ve cinayette rolü olmadığına inandığını belirtmiştir. İkinci olarak Trump MbS'nin kişisel ihtirasları doğrultusunda başlatılan Yemen savaşında ABD'nin askeri desteğinin kesilmesini ön-gören yasa tasarısını veto etmiştir. 17 Nisan 2019'da gerçekleşen bu hadise ABD tarihi açısından da önemlidir. Nitekim ABD tarihinde ilk kez Kongre'nin iki kanadı ortaklaşa yasa tasarısı hazırlamış, Trump ikinci kez veto hakkını kullanarak Suudi Arabistan ve BAE yönetimlerini memnun etmiştir. Üçüncü olarak 20 Haziran 2019'da Trump yönetimi çocukları asker olarak kullanan ülkeleri içeren kara liste yayınlamıştır. Birçok insan hakları örgütü ve Dışişleri Bakanlığı'nın tavsiyelerine rağmen listede Suudi Arabistan-BAE eksenine yer almamıştır. Özellikle BAE'nin Sudanlı paralı asker politikası ve Suudi Arabistan'ın benzer politikaları takip ettiği bilinmesine rağmen Trump böylesi bir hamleyi hayata geçirmemiştir. Eğer Suudi Arabistan-BAE eksenine yer alsaydı, ABD'den alınan yardımın ve eğitim-teçhizat desteğinin kesilmesi kuvvetle muhtemel idi. Bu durumun tek istisnası başkanın "ulusal çıkar" temelinde feragat belgesi yayın-

Trump başta Suudi Arabistan olmak üzere birçok Körfez yönetiminin elini rahatlatan hamleler yapmıştır. Dahası ABD'nin müesses nizamının demokrasi ve insan hakları bağlamında Suudi Arabistan-BAE eksenine yönelteceği tehditlerin önüne geçmiştir.

lanmasıdır. Bu anlamda İnsan Hakları İzleme Örgütü ve birçok sivil toplum örgütü Trump'ın insan hakları ihlalleri ne derece olursa olsun "siyasi ittifak"ı öncelediğini belirtmiştir. Bu minvalde 24 Temmuz 2019'da Başkan Trump, Suudi Arabistan-BAE ve Ürdün'e yapılacak olan 8 milyar dolarlık silah satışını durduran yasa tasarısını bloke etmiştir. Dışişleri Bakanlığı'nın yaptığı açıklamada söz konusu silah satışı "İran ile artan gerilim" bağlamında acil durum şartları altında gerçekleştirilmiştir. Ayrıca başkan Trump, satışın iptal edilmesi halinde ABD'nin güvenilir bir partner imajının zedeleneyeceğini söylemiştir.

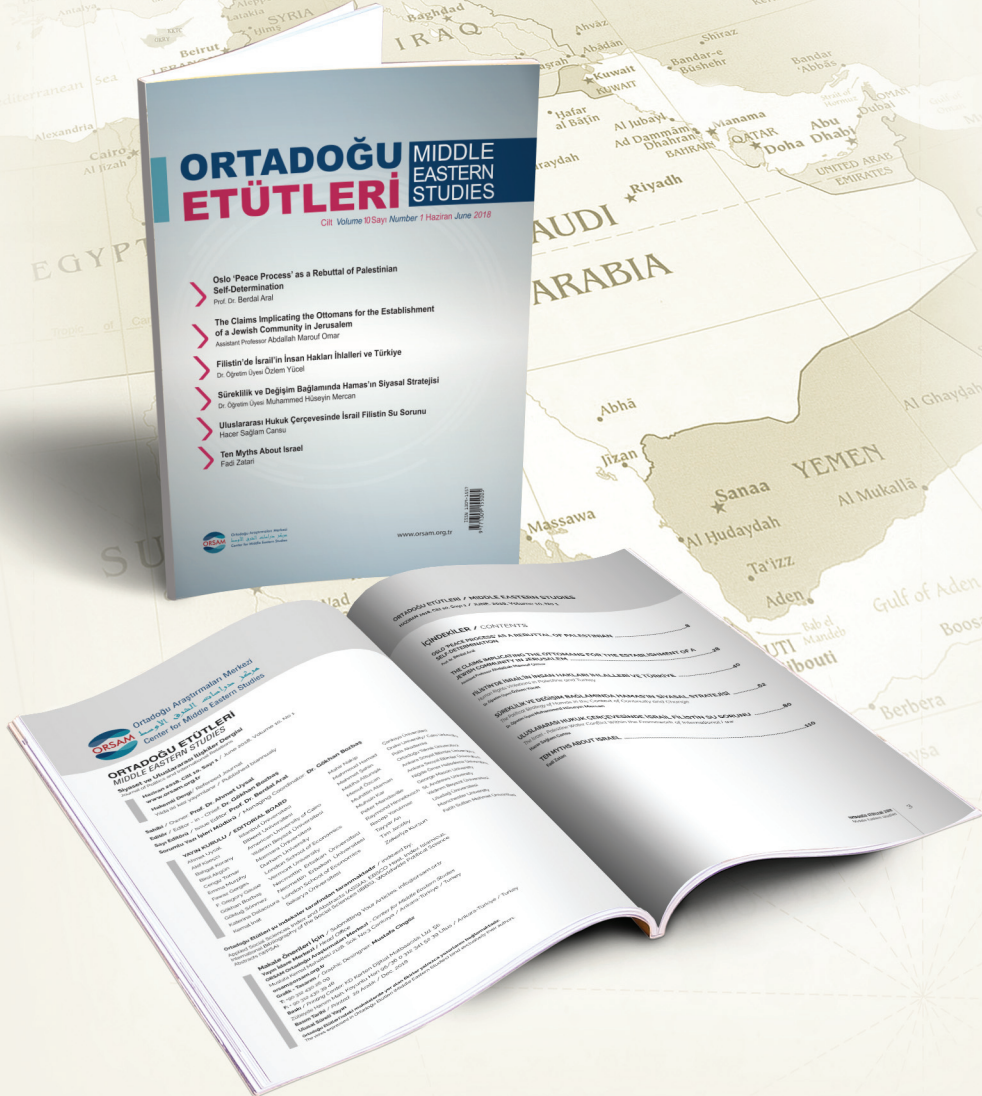
Öte yandan Trump 14 Eylül 2019 tarihinde Suudi Arabistan'ın milli petrol şirketi ARAMCO'ya ait petrol alanlarına yönelik saldırı sonrasında Suudi Arabistan'ın istemesi halinde saldırıdan mesul olanlara yönelik cevap verilebileceğine dair açıklamalar yapmıştır. Saldırlardan

Husilerin sorumlu olması dolayısıyla İran'ın da parmağı olması ABD'nin Suudi Arabistan-BAE eksenine güvenlik şemsiyesini tekrar açmasına sebep olmuştur. Bu durum Suudi Arabistan-BAE ekseninin Trump desteğinin sürmesine neden olmaktadır. Son olarak Aralık 2019'da Suudi Arabistan Hava Kuvvetleri'nden bir teğmenin Pensacola'da (Florida) askeri üste 3 ABD askerini silahla öldürmesi sonrasında Trump Suudi Arabistan yönetimini suçlamamıştır. Söz konusu durum Trump'ın Suudi Arabistan-BAE eksen liderleri arasında benimsenmesini sağlamıştır. Dolayısıyla Trump'ın yeniden başkan seçilmesi Suudi Arabistan-BAE eksen liderleri bağlamında rejimlerinin güvenliği ve istikrarı açısından önemli görülmektedir. Sonuç olarak Trump dönemi bir takım problemler yaşansa da ilişkilerin geleneksel kodlarına dönmesi Suudi Arabistan-BAE ekseninin 2020 seçimlerinde Trump'ı desteklemesine neden olmaktadır.

ORTADOĞU ETÜTLERİ

MIDDLE EASTERN STUDIES

Hakemli Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi

ORSAM Yayınları

ORSAM, süreli yayınları kapsamında Ortadoğu Analiz ve Ortadoğu Etütleri dergilerini yayınlamaktadır. İki aylık periyotlarla Türkçe olarak yayınlanan Ortadoğu Analiz, Ortadoğu'daki güncel gelişmelere dair uzman görüşlerine yer vermektedir. Ortadoğu Etütleri, ORSAM'ın altı ayda bir yayınlanan uluslararası ilişkiler dergisidir. İngilizce ve Türkçe yayınlanan, hakemli ve akademik bir dergi olan Ortadoğu Etütleri, konularının uzmanı akademisyenlerin katkılarıyla oluşturulmaktadır. Alanında saygın, yerli ve yabancı akademisyenlerin makalelerinin yayımlandığı Ortadoğu Etütleri dergisi dünyanın başlıca sosyal bilimler indekslerinden Applied Sciences Index and Abstracts (ASSIA), EBSCO Host, Index Islamicus, International Bibliography of Social Sciences (IBBS), Worldwide Political Science Abstracts (WPSA) tarafından taranmaktadır.

📍 Mustafa Kemal Mah. 2128. Sok.
No:3 Çankaya/Ankara

☎ +90 (850) 888 15 20
📠 +90 (312) 430 39 48

✉ info@orsam.org.tr
🌐 www.orsam.org.tr

📌 🌐 🐦 📺
orsamtr